

„Z čeho je můj život?“ – PRAVIDLA SOUTĚŽE

Soutěž pro třídy ze středních škol a prvního i druhého stupně ZŠ Mladoboleslavská.

Kdo může soutěžit?

Soutěžícím je vždy jedna celá třída, získané body se pro získání celkového výsledku vztahují k počtu žáků ve třídě (aby nebyly malé třídy znevýhodněny).

Garantem každé soutěžící třídy je její třídní (či jiný jasně určený) učitel.

Z jedné školy se může do soutěže zapojit neomezený počet tříd.

Za včasné a úplné odevzdání soutěžních výstupů třídy zodpovídá garant třídy (učitel).

Výsledky budou vyhlášeny ve třech samostatných kategoriích: 1. stupeň ZŠ, 2. stupeň ZŠ (včetně nižších ročníků víceletých gymnázií) a střední školy, odměněny budou 3 nejúspěšnější třídy v každé kategorii.

Co můžete udělat, abyste v soutěži uspěli?

Je to jednoduché: z následujícího seznamu věcí a potravin, které v našem životě běžně používáme, jich zkuste sami vyrobit co nejvíc.

Možná nevíte, jak doma vyrobit třeba jogurt nebo košík. Na internetu ale není problém najít praktické návody, jak na to (doporučujeme dávat do vyhledávače název výrobku tak, jak je v následujícím seznamu, případně se slovy „jak vyrobit ...“ nebo „domácí výroba ...“). Výrobní pokusy můžete dělat doma (kde na ně máte víc času a nástrojů), nebo ve škole. Vybírejte si jen to, na co jistě stačíte, než se do něčeho pustíte, **vždycky se poradte s učitelem nebo rodiči!** Některé pokusy jsou dost nebezpečné (s nožem, ohněm či horkými věcmi a tekutinami), zde je nutný stálý dohled či pomoc dospělého.

Jak se vám budou vaše výrobní pokusy počítat do soutěže?

Každý člověk, který úspěšně vyzkouší nějaký výrobní pokus, získá body pro svou třídu.

Za výrobní postup, který před ním dosud nikdo jiný ze třídy nevyzkoušel, získá pro svou třídu prémii 20 bodů (= za první provedení pokusu) plus 2 body za provedení pokusu.

Za nové vyzkoušení výrobního pokusu, který už předtím vyzkoušel někdo jiný, si počítáte 2 body (bez prémie za první vyzkoušení).

Body se tedy počítají dohromady pro celou třídu za všechny provedené pokusy, víc bodů nasbíráte, když vyzkoušíte co nejvíce různých pokusů (za každý získáte dvacetibodovou prémii), než když hodně lidí vyzkouší stejný pokus.

Pozor:

Každý člověk může uskutečnit a získat body pro svou třídu za neomezený počet experimentů.

Jeden člověk nemůže získat body opakováním stejného výrobního pokusu dvakrát.

Při experimentování mohou pomáhat rodiče a další lidé (ale nesmějí pokus provést za experimentátora).

Pokud provedete jeden výrobní pokus společně (ve třídě či u někoho doma), počítáte si body za jedno provedení (jako by ho udělal jeden žák či student).

Když se rozhodneš pro nějaký pokus, co všechno musíš udělat?

1. Vybrat si vhodný pokus a poradit se o tom s učitelem a rodiči.
2. Vzít si od třídního učitele (garanta) záznamový arch k pokusu.
3. Najít si na internetu či v knihách, co vše k tomu potřebuješ a jak se to dělá.
4. Nashromáždit všechny věci, které k tomu budeš potřebovat (pomůcky i suroviny).
5. Udělat si dostatek času a místa, abys vše stihl, neomezoval ostatní a dokázal vše včas uklidit!
6. Připravit si fotoaparát (nebo mobil s foťákem) a tužku s papírem pro zaznamenání výrobního postupu.

POZOR: Abys za svůj pokus získal své třídě body, musíš k němu pečlivě zapsat svůj pracovní postup a zkušenosti do záznamového listu (při provádění pokusu raději nanečisto na papír) a celý postup zdokumentovat fotografiemi (tak, aby kdokoliv dokázal pokus podle Tvého popisu a fotek zopakovat)

Fotografie můžeš odevzdat buď vytištěné (zezadu ČITELNĚ nadepsané svým jménem, příjmením, třídou a školou, NÁZVEM TVÉHO EXPERIMENTU a nadpisem „Z čeho je můj život?“, je dobré připsat ještě číslo fotky v řadě a komentář, co zobrazuje), nebo poslat mailem svému učiteli (ve formátu .jpg), což je jednodušší (každá fotka s názvem ve tvaru: škola_třída_jméno_žáka_název_experimentu_pořadové_číslo_fotky).

Co musí vaše třída odevzdat do Ekocentra Zahrada, abyste mohli vyhrát?

Všechny výstupy za celou třídu najednou doručí Váš třídní učitel (garant) Ekocentru Zahrada na Pavilon DDM (v MB za bývalým Májem) nejpozději do pondělí 14. dubna 2014 do 16:00 hodin.

Co nesmí chybět:

1. Všechny čitelné a srozumitelně popsané pokusy na záznamových listech či jejich kopiích (v papírové podobě či vyplněných elektronicky ve formátu MS Word) za celou třídu.
2. Všechny řádně označené doplňkové fotografie ke všem pokusům za celou třídu (vytištěné spolu se záznamovými listy, elektronicky na CD či flash disku, soubor fotografií ke každému experimentu bude v samostatném adresáři, pojmenovaném názvem experimentu – výrobku).
3. Souhrnnou bodovací tabulku za celou třídu, kompletně a správně vyplněnou a podepsanou garantem (učitelem) třídy.

Co můžete vyhrát?

Trojice nejúspěšnějších tříd (ty, které získají nejvíc bodů přepočteno na jednoho žáka či studenta třídy) v každé kategorii (1. stupeň ZŠ, 2. stupeň ZŠ a SŠ) si vyberou jednu z následujících výher.

Nejúspěšnější třídy (1. místa) si mohou vybrat kteroukoliv, třídy na 2.-3. místě pouze z těch, zvýrazněných tučně:

- celodenní vstup do středověkého skanzenu Botanicus v Ostré*
- výrobu vlastních svíček ve svíčkárně v Šestajovicích*
- automat sodastream pro vaši třídu
- **exkurzi do sklárny v Lindavě***
- **exkurzi do lihovaru v Dobrovici***
- **exkurzi do papíren ve Štětí***
- **výukový program Ekocentra Zahrada dle vlastního výběru**

*: u exkurzí je výhrou sjednání exkurze a zaplacení základního vstupného za celou třídu, nikoliv zajištění a úhrada dopravy, případně jiných placených služeb v podniku, kde exkurze proběhne.

Třídní učitelé (garanti) vítězných tříd obdrží od Ekocentra Zahrada dárek.

Slavnostní vyhlášení vítězů a předání cen proběhne na Zeměfestu v sobotu 26.dubna 2014 od 17hodin na Krásné louce V mladé Boleslavi.

Jak se do soutěže přihlásíte a k čemu se zavazujete?

Do soutěže se nemusíte přihlašovat předem. Klidně začněte s experimentováním a vaše třída se stane účastníkem soutěže v okamžiku, kdy váš učitel odevzdá včas všechny potřebné výstupy za celou třídu Ekocentru Zahrada.

Účast v soutěži je bezplatná (pouze pro třídy z Mladoboleslavska).

Z odevzdaných popisů výrobních postupů a fotografií bude sestavena praktická příručka „Vyzkoušejte sami!“, aby i ostatní zájemci mohli experimentovat.

Jména a fotografie členů vítězných týmů a jejich učitelů s uvedením školy a třídy mohou být zveřejněna v místních médiích.

Vítězné třídy a jejich učitelé (garanti) se zúčastní slavnostního vyhlášení vítězů a předání cen na Zeměfestu v sobotu 26. dubna 2014 od 17 hodin na Krásné louce v Mladé Boleslavi.

Odevzdáním výstupů soutěžící přijímají výše uvedené podmínky soutěže a dávají souhlas k nekomerčnímu použití svých fotografií a odevzdaných výstupů vyhlášovatelem soutěže.

44 doporučených výrobních pokusů (na www.MB-eko.cz/zahrada je najdeš i s odkazy)

* = možná vhodné i pro menší děti s dozorem a dopomocí dospělých

! = náročnější experiment

!! = nebezpečné, nutný dohled či pomoc dospělých i pro starší experimentátory

1. * **Psací pero.** Vyrob namáčecí pero z rákosu nebo husího brku, kterým se dá psát a kreslit inkoustem a tuší. Popis výrobního procesu na záznamovém listu dodejte napsaný vlastnoručně vyrobeným perem. (Na webu doporučujeme hledat spíš pod heslem *bambusové pero*).
2. **Štětec z vlasů.** Vyrob štětec z lidských vlasů a rákosu není příliš složité, když najdeš vhodného dárce pramínku vlasů, které jdou ohnout a svázané vsadit a vlepít do dutiny v rákosu. Součástí popisu výroby musí být i obrázek či kaligrafický znak, namalovaný Tvým štětcem. (Postupy na webu k tomuto tématu nabízejí většinou zbytečně složité svazování vlasů a spojení s násadkou, vyzkoušené ohnutí a vlepění – chcete-li být zcela přírodní, lze vlepít roztavenou smolou – je jednoduché a funkční)
3. * **Lepidlo z mouky.** Vyrob malé množství lepidla z mouky a s jeho pomocí přilep na papír fotografie z Tvého výrobního postupu (nebo vytvoř jiné 2D výtvarné dílo z papíru)
4. * **Vázání knihy.** Z volných listů papíru vyrob vlastní sešit (nebo „knihu“). Vazačským způsobem sešij listy a spoj je s pevnými, na hřbetě ohebnými deskami.
5. **Přírodní uhel.** Vyrob přírodní uhel na kreslení (což s pomocí kamen či ohně, plechové krabice a větvíček z toho správného stromu není tak náročné, jak se může zdát)
6. * **Recyklovaný papír.** Vyrob aspoň 3 pevné archy nového papíru ze starých novin, jeden z vytvořených archů podepiš, napiš na něj svůj výrobní postup a odevzdej spolu s vyplněným záznamovým listem. Kompletní sady na výrobu papíru k zapůjčení v Ekocentru Zahrada
7. * **Kroucená či pletená šňůra.** Vyrob z několika slabých přírodních provázků (bavlna, konopí) pevnou kroucenou nebo pletenou šňůru (aspoň 2m).
8. * **Dřevěná kvedlačka.** Udělej dřevěnou kvedlačku, nejsnazší je to ze špičky vánočního smrčku.
9. * **Dřevěná vařečka či lžíce.** Vyrob ze dřeva vařečku nebo lžíci (skutečně použitelná lžíce je mnohem těžší než plochá vařečka a výroba s pomocí kulatého dláta nebezpečnější). Tvůj výrobek musí být skutečně funkční a používaný.
10. *!! **Vrbová píšťalka.** Vyrob z vrbového prutu tradiční píšťalku, která bude doopravdy pískat. Pozor při práci s nožem!
11. **! Luk a šípy.** Vyrob funkční dřevěný luk a 2 opeřené šípy, schopné dostřelit aspoň 30 m daleko. Můžeš použít přírodní materiál i opracované dřevo z truhlárny.
12. * **Březové pometlo (koště).** Vyrob z tenkých březových větvíček tradiční funkční pometlo. Až doslouží, můžeš ho přinést na Čarodějnice.
13. **Košík z proutí.** Upleť malý košík či ošatku z vrbových proutků.
14. **Slaměná ošatka.** Vyrob z dlouhé slámy stáčenou ošatku na pečivo.
* **Tkaní.** Utkej drobný praktický výrobek (pouzdro na mobil, taštička, čelenka...), utkaný na jednoduchém tkacím rámu či stavu, nebo na karetkách. Výrobek musí být skutečně použitelný.

16. * **Šití.** Sám nastříhej a ušij jeden kus oblečení, které budeš skutečně nosit. Můžeš použít šicí stroj a předem připravený stříh.
17. **Pletení.** Upleť či uháčkuj šálu, čepici, taštičku na mobil či jiný prakticky využitelný pletený či háčkovaný výrobek.
18. * **Dřevěné uhlí.** Vyrob aspoň 1 litr dřevěného uhlí v otevřeném ohništi. Tohle je pro děti: na konci táboráku zalij nedohořelé uhlíky a posbírej studené (a úplně černé) kousky, a máš dřevěné uhlí bez práce. Abyste si ho mohli započítat do soutěže, musíš na něm ale potom ještě něco opéct či ugrilovat, bez přidání kupovaného uhlí (a přidat fotku z grilování).
19. * **Keramický hrneček.** Vytvoř funkční vypálený hrneček z hlíny, kterou dobudete sami (nikoliv tedy z kupované hrnčářské hlíny). Nemusí být glazovaný, pokud ano, je přípustná průmyslově vyráběná glazura. Zdali ho vytočíš na kruhu (?!), slepíš z vyváleného plátu či stočíš indiánskou šňůrkovou technikou, je na Tobě. V každém případě se z Tvého hrnku musí dát pít a nesmí z něj unikat tekutina. Vhodné lokality pro získání dostatečně jílovité hlíny jistě najdete sami, v okolí MB nejspíš na Chlumu, Bradleci či Babě. K vypálení je samozřejmě možné použít moderní elektrickou pec (pokud nechcete vyzkoušet středověký výpal v hliněné peci ☺).
20. **! Hliněná pec na chleba.** Postav funkční hliněnou pec na pečení chleba, placek a pizzy (doporučujeme nejjednodušší pravěkou stavbu z jílovité hlíny, bez kamenů či cihel).
21. **! Pravěká hliněná pec na tavbu železa.** Postav podle vyzkoušeného vzoru pravěkou pec na tavbu železa z železné rudy.
22. **!! Pokus o tavení kovu v pravěké peci.** Velmi náročný a dlouhý pokus! Kromě postavené pece a spousty dřevěného uhlí budeš potřebovat kousek kovu (nejlepší je asi cín nebo měď), který v ní roztavíš – můžete se pokusit i o jeho odlití do jednoduché formy, umístěné přímo v peci.
23. **!! Dřevěné uhlí milířováním.** Zkus získat několik litrů kvalitního dřevěného uhlí milířováním v uzavřené a proděravěné plechové nádobě (důkladně prostudujte návod, těsná nádoba může explodovat!), nebo v pravém drnovém milířu (pozor, druhý způsob vyžaduje několik dní souvislého hlídání, včetně nočních hlídek a je vhodný pouze pro odhodlané větší skupiny). V každém případě budeš potřebovat spoustu dříví, velké ohniště a stálý dohled dospělého!
24. **!! Foukání skla.** Zkus vytáhnout pipetu či vyfouknout baňku ze skleněné trubičky. Velmi náročný a nebezpečný pokus! Potřebuješ tenkou trubičku z nízkotavného skla, výkonný kahan a bezpodmínečný dohled dospělého (nejlépe s hasicím přístrojem a lékárníčkou ☺)!!
25. * **Křížaly.** Nakrájej a nasuš aspoň jednu plnou sklenici (300 ml) křížal.
26. * **Mošt.** Vylisuj aspoň 1 litr chutného moštu (s pomocí libovolných pomůcek a jejich následným vyčištěním a umytím ☺).
27. * **Pomerančový džus.** Vyrob aspoň 0,5 litru 100% pomerančového džusu (s využitím libovolných pomůcek a jejich následným vyčištěním a umytím ☺).
28. * **Tvaroh.** Vyrob tvrdý či měkký tvaroh z mléka a připrav z něj chutný pokrm (pozor, nelze z trvanlivého, pouze z čerstvého mléka).
29. **Jogurt.** Vyrob několik sklenic jogurtu z mléka a jogurtové kultury, jde to bez problémů i bez domácího jogurtovače. (Pozor, nelze z trvanlivého, pouze z čerstvého mléka.)
30. * **Máslo.** Stluč máslo ze smetany a použijte ho jako běžné máslo.
31. **Hořčice.** Vyrob 1 sklenici hořčice.
32. * **Domácí zmrzlina.** Udělej chutnou domácí ovocnou či smetanovou zmrzlinu – aspoň 2 kelímky od jogurtu.
33. * **Domácí müsli.** Vyrob domácí müsli (ovesné vločky upravené na chutnou snídani) aspoň z 1 balíčku ovesných vloček. Vyzkoušejte různé dochucení na snídani a k návodu přidej i recept na nejchutnější snídani s Vaším müsli.
34. **Mletí mouky.** Umel aspoň 0,3kg mouky z obilných zrn na domácím ručním mlýnku, kamenné zrnотěrce, nebo středověkém ručním válcovém mlýnku. 300g mouky se počítá po přesátí na hrubším síti či jemnějším cedníku. K výrobě nelze použít elektrický drtič či mlýnek.
35. * **Založení kvásku.** Založ a pěstuj kvásek na chleba (ze kterého pak někdo opravdu upeče chleba či jiné pečivo – můžeš i Ty jako další započítaný pokus).
36. **!! Pečení.** Ručně zadělej těsto a upeč chleba, buchtu, vánočku či jiné pečivo z hněteného těsta (NE z řídkého těsta jako na bábovku). K zadělání těsta smíš použít pouze práci rukou (bez mixérů a dalších domácích strojů) a k pečení pouze troubu (nikoliv domácí pekárnu apod).
37. **!! Marmeláda.** Uvař aspoň 3 sklenice marmelády či povidel (pozor na popálení či opaření!) a uklid' po sobě všechny stopy výrobního procesu.
38. **!! Čokoláda.** Vyrob tuhou čokoládu (nikoliv nápoj) bez použití již hotové čokolády. Pozor na popálení a opaření!
39. **!! Sádlo.** Uškvář aspoň sklenici sádla. Velký pozor na popálení a opaření i prskajícím sádlem (a dostatek času)!!
40. **Domácí mast.** Vyrob 1 kelímek voňavé či hojivé masti ze sádla či včelího vosku.
41. **Zubní pasta.** Vyrob malý kelímek zubní pasty (soukat do tuby ji nemusíš ☺) a čistěte si s ní týden zuby.
42. **Tlakoměr (barometr) z balónku.** Vyrob funkční tlakoměr (barometr) z balónku a sklenice, který bude doopravdy ukazovat tlak vzduchu.
43. **Kompas.** Vyrob si vlastní kompas a pomocí jiného kompasu zkontroluj, že ukazuje opravdu na sever.
44. **Vlhkoměr z vlasů.** Funguje dlouhodobě spolehlivě, pokud seženeš pár opravdu dlouhých vlasů a dostatečně je odmastíš (nejlépe technickým benzínem).

Pokud by vám těchto 44 výrobních pokusů nestačilo, můžete zkusit i některé další, ale před jejich započtením do bodů pro vaši třídu je musíte konzultovat s Ekocentrem Zahrada (tel. 724 985 149 či mail. jan.cindr@ddm-mb.cz). Rozhodně nedoporučujeme zkoušet domácí výrobu mýdla (práce s louhem je velmi nebezpečná), ani vaření cukru a lisování oleje, které jsou v domácích podmínkách bez speciálních zařízení těžko proveditelné.

Tento seznam pokusů najdeš i na www.MB-eko.cz/zahrada i s webovým odkazem k pokusům.